

POSTANOWIENIE

25 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 25 kwietnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa Z. S.A. w S.

przeciwko H. Sp. j. w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Z. S.A. w S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 29 marca 2022 r., VII AGa 799/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Z. S.A. w S. na rzecz H. Sp. j. w W. 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 października 2020 r., XXVI GC 574/17, Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił w całości powództwo o zapłatę kary umownej. Podstawą oddalenia powództwa było zarówno nieprzysługiwanie kary umownej ustanowionej w umowie o roboty budowlane, jak i ewentualnie również przedawnienie w odniesieniu do znacznej części roszczenia. Zaskarżonym wyrokiem Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację powodowego zamawiającego (generalnego wykonawcy).

Sąd drugiej instancji – w zakresie istotnym dla oceny wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – przyjął za własne ustalenia faktyczne i oceny prawne Sądu pierwszej instancji.

Skarżący zamawiający wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podnosząc istotne zagadnienie prawne, polegające na dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji w sytuacji zgłoszenia w apelacji zarzutu dowolnej oceny dowodów. Wskazał też potrzebę wyjaśnienia, czy wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd drugiej instancji własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c., co powinno znaleźć odzwierciedlenie w uzasadnieniu wyroku. Skarżący podniósł, że w przypadku zarzutów do ustaleń faktycznych sądu drugiej instancji jest zobowiązany do gruntowej własnej oceny materiału dowodowego, zaś możliwość przyjmowania za własne kwestionowanych ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji wymaga szczegółowego uzasadnienia takiego stanowiska.

Pozwany wykonawca w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Jedynym zarzutem skarżącego wywiedzionym w podstawach skargi kasacyjnej był zarzut naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 391, 378 § 1 i 382 k.p.c., polegającego na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tym zakresie w sytuacji, gdy zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane.

W orzecnictwie jest sporne, czy zasada związania Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) oznacza wyłączenie przepisów postępowania dotyczących ustalania stanu faktycznego jako podstaw kasacyjnych. W niniejszej

sprawie Sąd Najwyższy uznał, że art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. nie wyklucza żadnego z przepisów postępowania jako podstawy zarzutu kasacyjnego. Jednak oparcie skargi na art. 233 k.p.c. wymaga wykazania, iż przepis ten nie pozwala na ustalenia dokonane przez sąd, nie wystarczy wskazanie możliwości wyciągnięcia z dowodów innych wniosków. W tym przypadku dodatkowo skarżący pod pozorem naruszenia art. 233 k.p.c. przedstawia w istocie zastrzeżenia co do sposobu zastosowania prawa materialnego, tj. co do tego jakie zdarzenie rozpoczęło bieg przedawnienia. Tymczasem Sąd Apelacyjny uznał zgodnie z art. 120 § 1 k.c., że bieg przedawnienia kary umownej rozpoczyna się od dnia, w którym wierzyciel już mógł wezwać dłużnika do zapłaty kary umownej, a nie od dnia faktycznego wezwania. Wbrew tezom skargi Sąd Apelacyjny nie stwierdził, że wierzyciel musi dokonać wezwania w pierwszym możliwym dniu. Wierzyciel opóźniając wezwanie do zapłaty jedynie skraca okres między wymagalnością kary umownej a jej przedawnieniem, aż w końcu może doprowadzić do przedawnienia mimo braku wymagalności.

Odnosząc się z kolei do samego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, należy przypomnieć, że istotne zagadnienie prawne, o którym mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., to takie, które zarazem wiąże się z określonym przepisem prawa i którego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, a także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Skarżący powinien je precyzyjnie sformułować i wskazać argumenty prawne, które prowadzą do rozbieżnych ocen, przy czym ma być to zagadnienie nowe, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji. Jeżeli zagadnienie nie jest nowe, podstawą przyjęcia skargi mogą być rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skarżący przedstawił argumenty, którymi starał się wykazać zasadność wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ale jego wywód co do zaprezentowanego problemu prawnego okazał się bezzasadny.

Po pierwsze, Sąd Apelacyjny poza podzieleniem w pełni i przyjęciem za własne ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd pierwszej instancji, jednoznacznie odniósł się do zarzutów skarżącego wywiedzionych przez niego w apelacji, poruszając również aspekty tych właśnie ustaleń faktycznych (s. 12 – 14

uzasadnienia zaskarżonego wyroku). Już z tego względu argumentacja skargi, jako oderwana od treści uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, jest bezpodstawna.

Po drugie, nawet w sytuacji, gdyby takich fragmentów nie było w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji, to obowiązkiem skarżącego byłoby wykazanie, że sąd naruszył także art. 233 k.p.c. lub że na skutek braków uzasadnienia nie można odtworzyć toku rozumowania sądu. Naruszenie przepisów postępowania może być podstawą skargi pod warunkiem, że uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). Przez przyjęcie za własne ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego ustalenia te stały się ustaleniami Sądu odwoławczego, wraz z wywodami uzasadniającymi te ustalenia. Strona zamierzająca skarżyć naruszenie art. 233 k.p.c. nie może zarzucać ograniczenia się przez sąd drugiej instancji do przyjęcia ustaleń sądu pierwszej instancji, jeżeli uzasadnienie sądu pierwszej instancji da się skontrolować pod kątem prawidłowego stosowania art. 233 k.p.c.

Przy tym w przypadku nienależycie uzasadnionego przyjęcia za własne ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji dochodzi przede wszystkim do naruszenia art. 387 § 2¹ pkt 1 k.p.c., a nie wskazanych w skardze art. 378 § 1 i 382 k.p.c. Art. 378 § 1 k.p.c. zabrania uwzględniania zarzutów niepodniesionych w apelacji. Ponieważ prawo materialne sąd drugiej instancji stosuje prawidłowo niezależnie od zarzutów apelacji, a nieważność postępowania bierze pod uwagę z urzędu, art. 378 § 1 k.p.c. w istocie zakazuje uwzględniania z urzędu naruszeń przepisów postępowania nieprowadzących do nieważności postępowania.

Naruszeniem art. 382 k.p.c. może być orzeczenie na podstawie faktu poznanego przez sąd poza postępowaniem, np. w oparciu o publikacje, informacje z mediów społecznościowych lub dokumenty z akt innej sprawy, jeżeli sąd nie przeprowadził dowodu w sposób jawny dla stron. Nienależyte uzasadnienie przyjęcia za własne ustaleń sądu pierwszej instancji nie stanowi naruszenia tego przepisu.

Przy braku zarzutów do postępowania dowodowego podstawą zarzutów co do wniosków wyciągniętych przez sąd z przeprowadzonych dowodów może być wyciągnięcie nieprawidłowych wniosków z innych faktów lub nieprawidłowa ocena

dowodów, tj. naruszenie art. 231 lub 233 k.p.c., stosowanych w postępowaniu apelacyjnym na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. Jednak skarżący nie wskazał zagadnienia prawnego związanego z art. 233 k.p.c., nie powołał także innej podstawy przyjęcia skargi do rozpoznania w związku z tym przepisem. Zbyt lakoniczne, zdaniem skarżącego, uzasadnienie przyjęcia za własne ustaleń Sądu pierwszej instancji może mieć wpływ na rozstrzygnięcie dopiero po wykazaniu naruszenia art. 231 lub 233 k.p.c. lub niemożności odtworzenia rozumowania sądu, czego skarżący nawet nie próbował uczynić.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. oddalił wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. pozwanemu, który wniósł odpowiedź na skargę kasacyjną, przysługuje zwrot kosztów jej sporządzenia w wysokości określonej w § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]